

Splošne vesti

ZAHVALA CENTRALE.

Na pozdrave z zborovanja 11 sreskih društev JUU dne 11. marca 1939. smo prejeli od izvršnega odbora JUU iz Beograda naslednjo zahvalo:

Gospodin Zupančič Jos., učitelj,
Litija.

Dragi Kolega Predsedniče

Glavna uprava Jugoslovenskega učiteljskega združenja sa naročnim zadovoljstvom primila je telegram poslan sa sreske učiteljske skupštine. Gledajući u pozdravu izražaj učiteljstva za stremljenja i principe koje su do sada snažno podvukle glavne skupštine u Sarajevu, Novom Sadu, Skoplju i Zagrebu. Glavna uprava očekuje, da će se učiteljska snaga pojačati i brojem i novim delatnostima, a sve za interese i napredak narodne škole i njenog učitelja.

Jugoslovensko učiteljsko udruženje veruje u pobjedu njegovih visokih ideala i gotovost svesnog članstva da ih uvek brani. Nada se da će učiteljstvo na ovom poslu i dalje pomagati rad predstavnika koje je samo izabralo na čelo organizacije sa krepkom veroj u veliko ulogu naše staleške zajednice.

Danas je teško istrajati na vodećim mestima. Moralna pomoć izražena poverenjem članstva daje snagu da se izdrži i preko svih ličnih žrtava, sve do konačne pobjede naših zajedničkih ideala.

Molimo, da drugaricama i drugovima, saopštite našu zahvalnost i naše drugarske pozdrave.

Predsednik Jugoslovenskog učiteljskog udruženja:

I. Dimnik,

Sekretar:

Milinko Lazić.

— Prihodnja številka »Učiteljskega tovariša«. Zaradi velikonočnih praznikov odpade ena številka in izide 36. številka »Učiteljskega tovariša« 20. aprila.

— Staroupokojene učiteljice ženskih ročnih del — zopet uradnice. — Naša strokovna organizacija, sekcija JUU v Ljubljani, je iz lastnega nagiba in prostovoljno podvzela akcijo, da se nam staroupok, učiteljicam ženskih ročnih del zopet prizna čin državne uradnice, kateri nam je bil odvzet leta 1935. Z vztrajnim smotnim delom se je sekcija to tudi posrečilo, ter so se vsem prizadetim učiteljicam žen. roč. del s priznanjem uradniške čina zopet priznale tudi uradniške osebne draginjske doklade. — Naša sveta dolžnost je, da v kritje stroškov te akcije ter v znak hvaležnosti po svojih skromnih močeh, upoštevajoč svoje razmere darujemo nekaj za podporni fond sekcije JUU za dravsko banovino v Ljubljani, Franciškanska ulica 6/1.

Tezno pri Mariboru, 28. marca 1939.

K. Rošker - Dobovišek,
učit. žen. roč. del. v pok.

Kadar pridete v Ljubljano, se zglasite pri občeznani manufakturi veletrgovini

R. MIKLAUC „Pri škofu“
Lingarjeva ulica — Pred škofijo,

kjer boste našli veliko izbiro blaga za moške in damske obleke po izredno ugodnih cenah
Ne pozabite: R. Miklauc, Ljubljana

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveči in JUU

— I Potrebna ugotovitev je naslov uvodnega članka v »Novi dobi« z dne 31. marca, ki pravi med drugim: Pravica do manjšinske zaštite se naj prizna samo rasno čistim drugorodcem in le deca teh naših sodržavljanov se naj sprejema v posebne manjšinske ljudske in srednje šole. Deca naših narodnih odpadnikov pa spada po nemški rasistični teoriji v naše srednje narodne šole, kjer jo je treba predvsem poučiti o zablodi njenih staršev, odnosno prednikov in jo vzgojiti v zavedne potomce njenih slovanskih dedov!

Plašči,
kostumi,
obleke

za dame

PRI LUKIČ-U
Ljubljana, Stritarjeva 9

— I »Razprava o napadu na učiteljski par je naslov poročila v sodni razpravi v »Jutru« z dne 4. aprila, ki pravi med drugim: Tako se je po dolgem času zaključilo pred sodiščem v Ljubljani spet eno tistih žalostnih poglavljev, ki pripovedujejo o težkem življenju slovenskega učiteljstva na našem podeželju. Hlapec je prejel zaslužen kazni, vprašanje pa je, če sta s tem učitelj in učiteljica že dosegle zadoščenje.

— I »Meja potrebuje nove šole.« V poročilu o občnem zboru CMD v Mariboru piše »Jutro« med drugim: Najvažnejši problem obmejnih srezov je v tem, kako rešiti vprašanje učnih prostorov. V dravograjskem srezu

manjka 22 učilnic na skupno 14 šolah, v srezu Maribor levi breg 60 učilnic na 22 šolah, v srezu Ljutomer pa manjka še vedno 42 učilnic (ena četrtina!). V 20 letih smo dobili v dravograjskem srezu komaj eno novo šolo v Mežici, šola v Črni pa je bila razširjena. V mariborskem srezu je bila zgrajena Cirilmetodova šola v Gradišču, v ljutomerskem srezu pa nova šola v Radencih, CMD v Mariboru gradi sedaj še novo šolo pri Sv. Treh kraljih nad Marenbergom, za kar ji gre prisočno priznanje. Skupno pa je bilo treba v vseh treh obmejnih srezih razširiti 32 šolskih poslopij, na novo pa je bilo treba zgraditi 13 šolskih poslopij.

— I Šola in dom je naslov članka v »Novi pravdi« od 1. aprila, ki piše med drugim: Ob ustvaritvi takih odnosov se bodo starši izogibali, zlasti pred otroki, vsakega neprimerne izražanja o šoli in učitelju. Ob stiku s šolo in učiteljem bo dana roditeljem večja možnost, da kar najbolje spoznajo svojega otroka tudi »z one druge strani«, s katere presoja otroka njegov šolski vzgojitelj, v čigar očeh in sreu morajo biti vsi otroci enako ljubi in dragi. Pa tudi obratno: Učitelj bo iz ust staršev izvedel mnogokaj iz intimnega življenja otroka in z ozirom na vse to tudi uravnaval vzgojni postopek. Le s skupnim nastopom in sporazumnim sodelovanjem doma in šole je mogoča dosega velikega skupnega cilja: Pravilne vzgoje in vsestranskega napredka naše mladine. Zato bi bilo želeli, da bi postalo to sodelovanje med starši in šolo prav povsod širok naše lepe domovine čim tesnejše, prisočnejše in s tem seveda tudi uspešnejše.

Učiteljski pravnik

VAŽNA RAZSODBA
UPRAVNEGA SODIŠČA.

Vpisovanje deklic v drž. deške šole v krajih, kjer obstojajo zasebne dekleške šole.

Upravno sodišče za dravsko banovino v Celju. A 457/38-8.

V imenu Njegovega Veličanstva kralja!

Upravno sodišče v Celju je pod predstvom predsednika upravnega sodišča dr. Likarja Ivana, v prisotnosti upravnih sodnikov: Mulačka Rajka in Mašiča Stanka, dalje sod. prapr. Pregelj Nataša, kot zapisničarice, na tožbo N. N., učitelja pri S. P. zoper odločbo kralj. banske uprave v Ljubljani z dne 4. novembra 1938., IV., št. 16.447/2, zaradi vpisa hčerke I. v I. razred zasebne dekleške ljudske šole pri S. P., brez javnega naroka, v smislu čl. 27. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih, po proučevanju upravnih spisov, v nejavni seji dne 15. februarja 1939.

razsodilo:

Tožbi se ugotovi in se napadena odločba razveljavi kot nezakonita.

Razlogi:

Z odločbo od 27. septembra 1938., II. P. br. 943/2, je naročilo sresko načelstvo v Mariboru, levi breg, upraviteljstvu deške ljudske šole pri S. P. na osnovi §§ 57, in 117/4., 9. in 16., zakona o ljudskih šolah, da se vpiše učenka N. I. v I. razred zasebne dekleške ljudske šole v navedenem kraju, češ da zadnje navedeno šolo obiskujejo vse učenke iz tamošnjega šolskega okoliša.

Pritožbo tožitelja proti tej odločbi, ki je navajal, da ni nikakega določila, da bi učenci morali posejati zasebne šole, zlasti ne v krajih, kjer obstoje ljudske šole; da določa § 1.

**Za Vas in Vašo
obitelj** kupite najmodernejše
blagove najboljših kvalitet,

po priznani najnižjih cenah v

MANUFAKTURI NOVAK

Kongresni trg 15 pri Nunki cerkvi

zakona o ljudskih šolah, da so ljudske šole državne naprave; da cit. zakon ne pozna izjeme od tega določila in da je obstoj in obisk zasebnih šol neobvezen, je kralj. banska uprava zavrnila z odločbo od 4. novembra 1938., IV. No. 16.447/2, ter odločila, da se tožiteljeva hčerka I. vpiše v zasebno dekleško ljudsko šolo šolskih sester v S. P., ker tam razmere dovoljujejo oddvojitve dečkov in deklic v posebno deško in dekleško šolo.

Proti tej odločbi je vložil N. N. v zakonitem roku tožbo na upravno sodišče, češ da kralj. banska uprava ni pravilno uporabila zakona.

V tožbi se sklicuje na trditve v pritožbi, katere kralj. banska uprava ni ovrgla, in predlaga, da se napadena odločba razveljavi in razsodi, da se njegova hčerka vpiše v državno ljudsko šolo v S. P.

Upravno sodišče je o tej tožbi sledeče razmotiralo:

Sresko načelstvo je oprlo svoj izrek na določilo §§ 57, in 117., t. 4., 9. in 16., zakona o narodnih šolah. Prvo določilo govori zgolj o tehnični strani vpisovanja učencev po krajevem šolskem odboru, drugo pa določa le stvarno pristojnost sres. šolskega nadzornika in ne daje zato ne eno ne drugo nobene opore za rešitev spornega vprašanja.

Toženo oblastvo se glede uporabe teh določil ni izjavilo, pač pa je oprlo svojo od-

ločbo na določilo § 50., odst. 2., z. o n. š., po katerem se morajo tam, kjer dopuščajo razmere, ločiti dečki in deklice na posebne deške in dekleške šole ali na posebne oddelke. Ali tudi to določilo ne daje zadostne opore za njegov ukrep. Kajti to določilo je treba tolmačiti v zvezi z ostalimi določili z. o n. š. Iz vsega tega zakona pa je razvidno, da se nanaša v skladu s čl. 16. ustave praviloma in prvenstveno le na državne šole. Posebno jasno izhaja to iz določil, da so narodne šole državna ustanova, s točno določeno nalogo (§ 1.); da se vsak otrok vzgaja po svojih sposobnostih ali v redni narodni šoli (torej glede na § 1. v državni šoli), ali pa v posebnih državnih zavodih po odredbah tega zakona. Državno oblastvo prisili roditelje ali varuhe, ki zanemarijajo vzgojo svojih ali njim poverjenih otrok, izpoljevali dolžnosti proti njim. (§ 2.) Po § 3. pa skrbi država po odredbah tega zakona za otvarjanje narodnih šol ter postavlja in plačuje vse učitelje na njih.

Zasebne šole se nasprotno omenjajo le v prehodnih odredbah zakona, in sicer le v § 164., ali tudi iz njega je razvidno, da se tem šolam, kolikor že obstoje, le dovoljuje nadaljnji obstoj, če se prilagode predpisom zakona o n. š. in da se nove ne smejo otvarjati in tudi obstoječe ne premeščati iz kraja v kraj. Nikakor pa ni iz njega razvidno, da bi tem šolam glede vpisa pripadale kake pravice, ki gredo državnim šolam po § 2. in nasprotno z. o n. š. niti ne omenja, da bi obisk zasebnih šol nadomestoval obisk v državnih šolah. Iz tega pa sledi, da se noben otrok proti volji staršev ali varuhov ne more siliti, da obiskuje zasebno šolo mesto državne, in to tudi ne takrat, če omogoča obstoj posebne dekleške zasebne šole poleg državne šole izvedbo načela § 50., odst. 2., z. o n. š.

Z odredbo, da se mora hčerka tožitelja obvezno vpisati v zasebno dekleško šolo, je bil tedaj kršen zakon. Tožbi je bilo zato ugoditi in napadeno odločbo razveljaviti.

Celje, dne 15. februarja 1939.

Zapisnikar:

Pregelj Nataša s. r.

Predsednik:

Dr. Likar s. r.

L. S.

— § Odgovor na vprašanja: R. I. iz G. I. Upokojen učitelj nima pravice do stanarine in kuriva. 2. Pravico do naturalnega stanovanja izgubi z dnem razrešitve aktivne službe. Z naslednikom se pa lahko dogovori glede izselitve. 3. Pridelek na šolskem vrtu bo užival naslednik. 4. Uprav. nagrado uživa tisti, ki upravlja posle kraj. šol. odbora in šol. upraviteljstva. 5. Rodbinske doklade za ženo ne boste uživali kot upokojenec, ker pripada ta samo staroupokojencem.

Naša gospodarska organizacija

DOM UČITELJIC V LJUBLJANI

(Dalje.)

Izplačale prvi kamen: Čarman Iva, Menges; Uhlir Marija, Loka pri Zidanem mostu; Wessner Ana, Ljubljana; Wessner Josipina, Ljubljana.

Plačujejo drugi kamen: Kalin Ivanka, Ljubljana; Kobal Iva, Ljubljana; Lapajne Marija, Ljubljana; Likozar Anica, Ljubljana; Ojstriš Ana, Ljubljana; Rupnik Marija, Ljubljana; Vode Angela, Ljubljana.

Podpisali in plačujejo tri kamne: Pehani Milena, Ljubljana; Pfeifer Marija, Ljubljana.

Plačujejo tretji kamen: Heren Marija, Ljubljana; Levec Anka, Ljubljana; Mladič Marija, Ljubljana; Pleško Marija, Ljubljana; Sodnik Marija, Ljubljana; Wessner Marija, Ljubljana; Zupančič Vida, Ljubljana.

Podpisale en kamen odn. dva kamna: Albrecht Antonija, Mekinje pri Kamniku; Arigler Marija, Vrhnika; Azman Emilija, Celje; Bezjak Justina, Ptuj; Casagrande Ljudmila, Stranje pri Kamniku; Cerar Angela, Stranje pri Kamniku; prof. Černež Anica, Ljubljana; Čuček - Kleinmayer Julija, Ljubljana; Golež Jadviga, Smartno ob Paki; Hartman Amalija,

po priznani najnižjih cenah v

MANUFAKTURI NOVAK

Kongresni trg 15 pri Nunki cerkvi

Ljubljana; Hrast Alma, Begunje na Gor.; Hudales Heda, Smartno ob Paki; Kovač Albina, Ptuj; Klun Kristina, Ljubljana; Lešnik Mila, Ptuj; Levstik Jela, Maribor (dva kamna); Mačkovšek Franja, Brežice; Mervič Doroteja, Ptuj; Michitsch Mila, Gotenica; Nagelšmid Pepca, Ptuj; Oblesček Zora, Smartno ob Dreti; Planinšek Mila, Ptuj; Perin Marica, Sv. Križ pri Rogaski Slatini; Petrovič Mara, Ig pri Ljubljani; Race Josipina, Stari log; Reitz Valerija, Vodice nad Ljubljano; Skubic Cilka, Ljubljana; Stritof-Praprotnik Antonija, Ljubljana; Triller Alojzija, Ljubljana; Trobiš Draga, Stari log; Valentinčič Stana, Ljubljana; Veljak Anka, Polje, p. Podčetrtek; Vizjak Minka, Brežice; Vodopivec Olga, Sodražica; Zakrajšek Milena, Smartno ob Paki; Zdešar Stana, Senovo; Zdešar Zora, Brežje p. Dobrova pri Ljubljani; Zupan Ana, Vitanje.

— t KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE dovoljuje cenjenemu učiteljstvu obročno odplačevanje za vse knjige, ki jih pri njej naroče.

Mladinska matica

— mm Izšla je 4. številka Cicibanove knjižnice, ki prinaša sledečo vsebino: Čebele, Vrabec in grm, Sveti Juri, Velikan. V vlakcu, Prvi april, Piške se valijo, Velika noč, Račji kljun, Naš dedek, Sonce in dež, Bodite le pridni! Za materinski dan, Naš izlet. — Zbirko je uredil Fran Roš in ilustriral Maksim Sedej. Uporabljeni so skoro izključno veseli narodni motivi. Vsebinska zvezka je pomladanska. Tisk obsega različne tipe tiskanih črk, zbirka ima pa tudi več sestavkov s pismenimi črkami in prav zaradi teh ponekod knjižico težko pričakujejo. Kunita te zvezke otrokom prvih razredov za veliko noč. Izvod je po 1,50 din. Pri naročilu vsaj 10 izvodov se poštnina ne zaračuna.

— mm Za pirhe kupite »Pirhe«, zbirko bolgarske mladinske proze. V knjigi je zbranih 25 pravljic, zgodb in črtic dvajsetih najboljših bolgarskih mladinskih pisateljev. Pri ilustrativnem delu knjige je sodelovalo 25 najboljših naših ilustratorjev. V tem pogledu je to edinstvena knjiga pri nas. Kljub razkošni opremljeni pa stane knjiga le 20 din.

— mm Letošnji letnik »Našega roda« bo imel 9 števk. Izprememba v tem pogledu se je izvršila na podlagi sklepa skupščine. Čeprav je bilo to že večkrat objavljeno, nekateri še vedno mislijo, da izhaja list v 8. števkah. Deveta številka izide že pred 1. majem in prve dni junija izidejo knjige.

Površniki,
balonski plašči,
obleke

za gospode

PRI LUKIČ-U
Ljubljana, Stritarjeva 9

Učiteljski pevski zbor JUU

Emil Adamič

— pev. OBVESTILO. Prihodnji pevski tečaj se bo vršil 3., 14. in 15. aprila t. l. v prostorih Glasbene matice v Ljubljani. Začetek tečaja je 13. aprila točno ob 10. uri dopoldne. Tečaj je obvezen za vse članstvo, ki se udeleži turneje. Na tem tečaju bo preizkušnja posameznikov, da se ugotovi, v koliko obvladajo koncertni program. Prenočišče bo v Učiteljskem domu v Ljubljani. Posebnih okrožnic ne bomo razpošiljali. — Tajništvo.

Veletrgovina Manufakture Novak nudi cenj. čitateljem ugoden nakup vsega kar potrebujete za Vaš dom tudi proti odplačilu v mesečnih obrokih po strogo solidnih cenah. Zunanjim odjemalcem pošljemo na zahtevo vzorce!

Šolski radio

— r XXV. Torek, 18. aprila: Spominška proslava ob drugi obletnici smrti upravitelja Josipa Lapajnet; izvajajo učenci III. razreda ljudske šole iz Cerkelj. Vodita ga, Lehrmanova in gđ. Zamanova. Razpored: 1. Deklamacija, 2. Petje: Gozdič je že zelen, 3. Govor, 4. Petje: Rad bi tamkaj bil, 5. Govor, 6. Petje: Hvala pojte! Kje so moje rožice? II.—III.

Petek, 21. aprila: V Slovenski krajini; gđ. Julija Suštersič. II.—III.

V kmetijskem radiu bo v ponedeljek, dne 10. aprila, predaval g. inž. Greif Anton: Perutninarstvo v Sloveniji.